

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Gorizia, Riva Piazzutta, 18 - tel. 3177

PODUREDNIŠTVO:
Trieste, Vicolo d. Rose, 7 - tel. 37603

Polletna naročnina . . . . . L 800
Letna naročnina . . . . . L 1.500
Letna inozemstvo . . . . . L 2.500
Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XI. - Štev. 36

Gorica - četrtek 3. septembra 1959 - Trst

Posamezna številka L 30

Ob tržaški sinodi

Kaj je sinoda — Kako se vrši — Potek tržaške sinode

Večkrat se je v zadnjem času slišalo, da se v Trstu pripravljajo škofijska sinoda. Nekateri tudi že vedo, da bodo 14., 15. in 16. septembra v stolni cerkvi sv. Justa slovesne zaključne seje tega škofijskega zborovanja. Ker je to za naš Trst prava novost (saj je bila zadnja tržaška sinoda pred kakimi 350 leti), bo umestno, če tudi našim bralcem povemo o tem za tržaško mesto in škofijo čisto izrednem dogodku.

Izraz »sinoda« je posnet po grški besedi synodos, ki obstoji iz dveh delov. Prvi del je besedica syn, ki pomeni »skupno« ali »hkrati«. To je besedica, ki jo nešteto-krat rabimo v tujkah, n. pr. sin-dikat, v katerem so ljudje, ki se skupno potegujejo za isto reč. Drugi del tiste grške besede je pa odos. Ta beseda je pač iste- ga debela, kakor naša slovenska beseda »hoditi«. Potemtakem bomo grško besedo syn-odos podali v našem jeziku za besedo »shode«.

Ker torej beseda sinoda pomeni samo shod, bi se lahko rabila za sleherni shod, tako tudi za vsakršne cerkvene shode. In res so nekaj tudi velika zborovanja katoliških škofov imenovali sinode; tako so govorili o nicejski ali carigradski, da celo v novejšem času o tridentinski sinodi. Enako so Rusi najvišjo oblast svoje pravoslavne Cerkve imenovali sveti sinod, ki je tudi nekako zborovanje.

V teku stoletij so se pa izrazi za razne cerkvene zbornice ali shode natančneje opredelili. Sedanje cerkveno pravo rabi latinsko besedo concilium za velika zborovanja škofov. Če so na zborovanje povabljeni vsi katoliški škofje, pravimo, da je to splošni koncil ali tudi ekumenski koncil; ekumenski zato, ker grški izraz oikou mene pomeni ves obljubljeni ali vesoljni svet. Tak ekumenski cerkveni zbor je že napovedal sv. oče Janez XIII., pa ne vemo, kdaj se bo pričel. Manjši shodi, ki zborujejo samo škofje ene dežele ali večje pokrajine, se pa imenujejo provincialni koncilii. Tako so škofje beneške pokrajine že trikrat zborovali na provincialnem koncilu v Benetkah. Grški izraz syn-odos = sinoda rabimo sedaj samo za shode, ki so omejeni na eno škofijo, ko zboruje škof s svojo duhovščino. In tako zborovanje, taka sinoda se obeta sredi septembra v tržaški starodavni stolnici.

Zelo bi se motil, kdor bi menil, da ni sinoda nič več ko tisto zborovanje, ki bo one tri dni pri sv. Justu, da se tam nekoliko diskutira o verskih in moralnih razmerah v škofiji ter da se končno dajo gotove resolucije na glasovanje, resolucije, ki se bodo potem objavile. Kaj še! Kdor pozna ustroj Cerkve in smernice cerkvenega prava, bo rajši rekel, da je sinoda danes že gotova in dovršena reč, ki se bo sredi septembra v stolni cerkvi z liturgičnim ceremonielom samo zunanje zaključila.

Le poslušajte, da boste imeli pravi pojem, kaj je pravzaprav sinoda. Oktobra meseca leta 1957. je škof sporočil, da namerava imeti sinodo. V ta namen je ko- j imenoval pet komisij; štiri pripravljalne komisije in eno generalno ali višjo komisijo, ki naj delo prvih štirih komisij pregleda in uredi. V štirih pripravljalnih komisijah je bilo 39 duhovnikov, v generalni komisiji pa šest, pod škofovim predsedstvom. Vsaka pripravljalna komisija je imela zase določeno področje iz cerkvenega prava ali iz dušnega pastirstva, tako n. pr. življenje in delovanje duhovnikov, aemenišče, redovne hiše, socialno in politično življenje, zakramenti, liturgija, pridigovanje, šolski pouk, moderna izobraževalna sredstva, uprava cerkvenih služb in cerkvene sodnije. To delo pripravljalnih komisij je bilo v nekaj mesecih dovršeno. Najtrši oreh je pa čakal generalno komisijo, ki je morala vse to, kar so bile rečene komisije pripravile, pregledati, urediti, če treba spopolniti in po načinu cerkvenih postav formulirati. Za to obširno delo se je shajala generalna komisija skozi poldrugo leto k tedenskim

sejam, ki so trajale večasi tudi po šest ur na isti dan. Rezultat vseh teh posvetovanj je provizorično natisnjeni zvezek postav, ki se bodo one dni v stolni cerkvi brale in pozneje objavile. Zdaj boste razumeli, zakaj sem malo prej rekel, da je sinoda že dovršena. Tista dolgotrajna zborovanja in ves zadevni študij, to je bila res huda sinoda, ki je zdaj srečno za nami.

Za kaj je šlo v vseh tistih številnih sejah in kaj je pravzaprav namen te škofijske sinode? Šlo je predvsem za to, da se stare škofijske postave zberejo, uredé in prilagodé sedanjim dušnopastirskim potrebam. Šlo je dalje za to, da se vse versko in moralno življenje duhovščine in vernikov uredi v smislu splošnih cerkvenih postav in specialnih navodil sv. stolice. Končno je bilo treba za čisto nove pojave sedanjega življenja ostvariti tudi nove škofijske postave.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Eisenhowerjevi razgovori

Navdušen sprejem s strani prebivalstva v Zahodni Nemčiji
Razgovori v dveh z Macmillanom po evropski televiziji

V sredi preteklega tedna je prišel predsednik ZDA Eisenhower na obisk v Bonn, prvo postajo svojega potovanja po Evropi. Tu je naletel na zelo navdušen sprejem s strani nemškega ljudstva. V pozdravnem nagovoru je izjavil, da je v Ameriki ime Adenauer simbol trdne volje Nemcev, da ostanejo svobodni narod. Kratek obisk v zapadnonemški prestolnici je Eisenhower izrazil za politične razgovore z Adenauerjem in drugimi vladnimi zastopniki. Obiskal je tudi zveznega predsednika Heussa ter njegovega novoizvoljenega naslednika Lübkeja.

Politično važna je bila predvsem Eisenhowerjeva tiskovna konferenca, prva, ki jo je imel ameriški predsednik izven Združenih držav. V teku konference je med drugim izrekel vdanost Združenih držav idealom miru pravičnega in častnega. Zavzel se je za razumev in realistične razgovore s Sovjeti. Za zmanjšanje svetovne napetosti je po Eisenhowerjevem mnenju temeljne važnosti rešitev nemškega vprašanja. Predsednik je dal tudi zagotovilo, da se s Hruščevom ne bo pogajal, temveč se bo samo razgovarjal.

Kancler Adenauer Poljakom

Ob dvajsetletnici nacističnega vdora na Poljsko je kancler Adenauer naslovil na poljski narod prijateljsko poslanico. V njej je med drugim dejal, da je današnja Nemčija nova Nemčija, ki lahko postane prava prijateljica Poljske. Za primer je postavil veličasten sprejem s strani Nemcev predsednika Eisenhowerja, ki je premagal nemško nacistično armado. Dejalo je še, da je imel sam priliko spoznati v koncentracijskem taborišču, kjer je bil interniran, precej poljskih vojakov in častnikov, s katerimi je navezal pristrčne odnose. — V Varšavi so pa Adenauerjevo poslanico sprejeli z veliko nevoljo. Predsednik Cyrankiewicz je obtožil starega kanclerja, da toči krokodilove solze ter da želi odtrgati Poljsko od Sovjetske zveze.

Berlin in njegovo življenje

Ko so zborovali zunanji ministri v Zenevi, je bil Berlin skoro stalno na dnevnem redu. Tudi pri prihodnjih razgovorih Eisenhowerja in Hruščeva bo Berlin važna točka razgovorov. Oglejmo si zato malo njegovo življenje.

Berlin šteje danes približno 3½ milijone prebivalcev. Pred začetkom druge svetovne vojne jih je imel skoraj 1 milijon več. Razdeljen je na dva dela: zapadni Berlin pod zavezništvo šteje nad dva milijona 200 tisoč prebivalcev, vzhodni Berlin pod sovjetsko oblastjo pa nad 1 milijon 200 tisoč.

Zelo zanimivo je primerjati oba dela med seboj.

Najprej z gradbenega vidika. Izračunali so, da je bilo v vsem Berlinu 7 milijonov kubičnih metrov porušenega materiala. To je velikanska številka, ki je ni primere. Sam Berlin je imel eno še-

stino ruševin cele Nemčije. V obeh delih Berlina obstojajo še ruševine v dokaz, kaj vse je zadelo v drugi svetovni vojni to mesto. Toda v zapadnem Berlinu se stalno popravlja in gradi in nove zgradbe rastejo iz dneva v dan. Poleg tega v zapadnem Berlinu na oknih, na balkonih vidiš vse polno cvetja. V vzhodnem delu Berlina cvetja ni in tudi ni novih zgradb razen velike kostnice padlih sovjetskih vojakov ter velike Leninove ceste. Drugega ni videti.

Kot je razlika v gradnji, tako se razlikuje tudi vsakdanje življenje v obeh delih. V zapadnem Berlinu je na ulicah živahno vrvenje, v vzhodnem tega ni. Trgovine so v sovjetskem delu skoro vse brez imen, napisana je le vrsta blaga, ki se v njih prodaja. Tu vlada kolektivizem, brez osebne iniciative. Kdor potuje z letalom ponoči iz Berlina ali vanj, si lahko ustvari najjasnejšo sliko o različnosti obeh delov. Zapadni del ves razsvetljen, poln luči, vzhodni mrk, temen. Oba dela pa loči svetla črta električnih žarnic, ki razsvetljuje mejno črto med obema deloma, dolga 43 km. Svetli in temni Berlin ponoči je tudi simbol življenja v tem mestu.

Razlika se čuti tudi v tem, da se v zapadnem delu človek počuti svobodnega, v vzhodnem pa pod stalno kontrolo, kot pri nas tu in onstran meje. Zato tudi ljudje iz vzhodnega dela zelo radi prihajajo v zapadni del, da se za nekaj časa otresejo tesnobe, ki jim mori dušo. Prehod čez mejno črto je prost skozi 64 blokov. Vsak dan gre 40

tisoč delavcev iz vzhodnega dela na delo v zapadni del in 15 tisoč iz zapadnega v vzhodni. Tu prehaja z vzhoda na zapad večji del nemških beguncev, ki potem po zračni poti gredo v Zvezno Nemčijo. Če si je ta tako zelo opomogla in že večji del odstranila ruševine pretekle vojne, je to tudi zasluga beguncev.

Berlin sam je doživel črne dni nele med svetovno vojno, ampak tudi, ko so skozi eno leto Sovjeti zaprli vse poti v zapadni Berlin in so ljudi rešili lakote in pogina le zapadni zavezništvo z letalskim mostom. Ko so 11. maja 1949 Sovjeti zopet odprli dohode v Berlin, je bilo tam nad 300.000 brezposelnih; danes, po desetih letih, jih je le še 60.000. Res je, da vsi ti dobivajo podporo, vendar je brezposelnost za Berlin še velik problem, čeprav je eno izmed največjih nemških industrijskih mest. Ko so bili l. 1945 skozi tri mesece Sovjeti sami neodvisni gospodarji nad Berlinom, so odpeljali 85% vseh industrijskih strojev. Vse to so morali v zadnjih desetih letih nadomestiti, da so lahko dali ljudem delo. To je zahtevalo napora in vztrajnosti, pa tudi močne roke, da je vse to vodila.

Če se danes zapadni zavezništvo borijo, da ostanejo v Berlinu, se borijo zato, da ohranijo vsaj zapadnemu Berlinu svobodo in vzhodnemu Berlinu upanje, da bo le tudi zanj napačil dan, ko ne bo več pod komunističnim terorjem skupno z ostalimi narodi in deželami, ki živijo onstran železne pregraje.

Kitajski komunisti izzivajo

Na Daljnem Vzhodu so že začele tleti nevarne iskre, najprej s komunističnim vdorom v Laos, sedaj pa v še toliko večjem obsegu s kitajskimi vdori v Indijo. Komunistične čete Mao Tse-tunga so začele prodirati na indijske mejne pokrajine Sikkim, Assam in Bhutan, ki je indijski protektorat. Kitajska si namreč te dežele lasti kot »svoja ozemlja«. Gotovo jih je opogumilo dejstvo, da so lahko v Tibetu nemoteno razvijali svoje načrte, ne da bi jih kdo v tem oviral. To zadnje početje pa je seveda vznemirilo tudi Indijo in njenega ministrskega predsednika Nehruja, ki si sicer vedno prizadeva, da bi ne kako užalil ali kritiziral pekinške vlade.

Uradno se sicer o vojaških nastopih ne more podati še točne slike, vendar je jasno, da Kitajci nenehno prodirajo na indijsko ozemlje. Govorili so celo o spuščanju padalcev. Indijsko vrhovno poveljstvo pa redno pošilja nove vojaške edinice na napadena ozemlja.

Izgleda tudi, da indijska vlada nima enotnih pogledov glede stališča, ki naj ga zavzame do Pekinga. Neki socialistični poslanec je vprašal Nehruja, ali misli bombardirati kitajske postojanke. Nehru pa je zelo previden, čeprav je sam imenoval kitajske podvige »odkrit primer napada«. Nastala je tudi mala vladna kriza z odstopom obrambnega ministra Krišne Menona, ki bi rad manj trdo politiko do Maove vlade.

Kitajski napad predstavlja brez dvoma veliko grožnjo ne samo za Indijo, temveč za celo Azijo. Upati pa je, da bodo sedaj tudi druge azijske države spoznale »mi-

rovno« politiko komunistične Kitajske, od katere so se prej dale uspravati.

Laos in Kambodža pozorišče nemirov

Kot znano, je ameriška vlada sklenila poslati orožje laoski vojski, da bi se ta uspešno branila pred komunističnimi napadi. Izgleda, da je uspelo vladi spraviti v red oborožene sile. Če ne bo prišla pomoč komunistom od zunaj, bo morda v Laosu mir spet kmalu vzpostavljen. — V Kambodži pa je kralj Norodom komaj ubežal komunističnemu atentatu.

Sporočili so, da indijska vlada ne bo podprla zahteve Dalaj Lame, da bi obravnavali tibetansko zadevo v Združenih narodih. Tudi iz tega je razvidno, da noče Nehru še bolj poglobiti napetosti s komunistično Kitajsko.

Vrnitev iz Alžira

Predsednik francoske republike gen. De Gaulle se je vrnil iz Alžira za sprejem ameriškega predsednika Eisenhowerja. Vsi so napeto pričakovali izid generalovega potovanja v Alžir ter pričakovali novih odločitev glede mučnega alžirskega vprašanja, ki Franciji bolj škoduje kakor koristi. In res, De Gaulle je sedaj izrekel načelo o avtodeterminaciji, t. j. o neki samoodločbi Alžircev za neodvisnost ali za skupnost s Francijo. Treba pa bo šele videti, kako bo to uspelo, saj mora De Gaulle računati na močan odpor desničarskih ministrov za Debréjem na čelu.

NAŠ TEDEN V CERKVI

6.9. nedelja, 16. pob. (angelska): sv. Caharija, pr.
7.9. ponedeljek: sv. Anastazij, m.
8.9. torek: Mali Smaren, Rojstvo Device Marije, nezap. praznik
9.9. sredo: sv. Peter Klaver, sp.
10.9. četrtek: sv. Pulherija, dev.
11.9. petek: sv. Emilijan, šk.
12.9. sobota: Ime Marijino; sv. Gvidon, spozn.

*
SV. PETER KLAVER (1580-1654) je bil rojen v Spaniji. Zelo je želel biti misijonar. Ker je bil edini sin, so starši nasprotovali. Peter se je v molitvi zatekal z za-

upanjem k Materi božji. Starši so privolili. Vstopil je v Družbo Jezusovo (k jezuitom) in je bil poslan v Južno Ameriko, kjer je bil posvečen v mašnika. Zavezal se je z obljubo, da se posveti vsega reševanju in spreobračanju ubogih zamorcev, ki so bili nasilno polovljeni v Afriki in kot sužnji prepeljeni v Ameriko. Računa se, da jih je okrog 300.000 spreobrnil in krstil.

Pri volitvi stanu starši svetujejo, ne ukazujejo. Potomci zamorskih sužnjev v Ameriki imajo danes veliko besedo — kako se zasuče kolo zgodovine — bolje: vsaka krivica se masčuje.

16. nedelja po Binkoštih

Današnja sv. maša hvali božjo milosrčnost, usmiljenje, dobroto in ljubezen. Hkrati nas vzpodbuja h krščanski popolnosti, dobrodelnosti in ponižnosti. Vse to je za nas zelo koristno. Tolažilno in zveličavno je živeti v prepričanju, da je Bog milosrčen, usmiljen, dober in ljubezniv. Kaj bi bilo z nami in z drugimi grešniki, če Bog ne bi imel teh lastnosti?! Nadvse koristna, potrebna in zveličavna je tudi krščanska popolnost, dobrodelnost in ponižnost. Brez popolnosti ne more biti blaženosti. Zatorej stremimo po krščanski popolnosti, da bomo ugodili Bogu, dosegli naš cilj in večno srečo v nebesih! Popolnost obsega dobrodelnost, ponižnost in vse ostale krščanske čednosti; izključuje pa greh.

Vstopni spev je lepa molitev vernega srca, ustvarjena in primerna za vsako človeško dušo: »Usmili se me, Gospod, ker k Tebi kličem ves dan! Zakaj ti, Gospod, si dober in milosrčen in poln usmiljenja do vseh, kateri te kličejo. Nagni, Gospod, svojo uho k meni in me usliši, ker sem ubog in bešen!«

Prošnja prosi Gospoda za njegovo milost, ki naj nas prehitava, spremlja in podžiga, da bomo vedno vneti za dobra dela. Božja milost nam je venomer potrebna in potrebna v obilni meri, bolj kot pa kruh. Iščimo in črpajmo jo v pogosti molitvi in v pogostem sv. obhajilu!

Berilo (iz lista sv. apostola Pav-

la Efežanom) poveljuje neizmerno ljubezen Kristusovo in nam priporoča potrebno krščansko popolnost. Treba se je poduhoviti in posvetiti. Treba je doseči krščansko popolnost. Ljudje so preveč zunanji, telesni in posvetni. Postati morajo notranji, duhovni in sveti. V svetu manjka svetosti, manjka kršč. popolnosti. Zaradi tega ni ne miru in ne sreče. Trudimo se za svetost! Trudimo se za popolnost, ki jo Bog tako silno želi!

Evangelij opisuje Jezusov obisk v hiši judovskega prvaka in čudežno ozdravljenje vodeničnega bolnika; omenja smešno pohujšanje učiteljev postave in farizejev in končno priporoča prelepo ponižnost. Evangelij nam naroča sledeče: Bodimo dobri, dobrohotni in dobrodelniki kot Zveličar! Pomagajmo potrebnim! Lajšajmo trpljenje trpečih! Izpolnimo verske in nedeljske dolžnosti! Vršimo pa tudi dobra dela, ki niso nikdar prepovedana, ampak nasprotno vedno ukazana! Ne bodimo farizeji in ne farizejskega duha! Blagor bližnjega velja več kot pa vsi paragrafi tega sveta. Slednjic ne bodimo častihlepni, temveč ponižni! Ne povišujmo sebe, marveč Boga, in ne ponižujmo drugih! »Vsak,« pravi Učenik, »ki se povišuje, bo ponižan, in kdor se ponižuje, bo povišan.« Vse ošabne bo vsemogočni Bog gotovo enkrat za vselej ponižal. Če ne prej, na sodni dan. V nebesa bodo šli samo ponižni. Zato bodimo ponižni!

Čudodelni kip M. B. v Altöttingu

Porast katoličanov v Avstraliji

Število katoličanov v Avstraliji stalno raste. Od leta 1947 dalje je število zraslo za pet procentov celokupnega prebivalstva in je doseglo 25 odstotkov.

Porast v zadnjih 12 letih znaša skoraj pol milijona. Skofija Brisbane v Avstraliji praznuje od 23. do 30. avgusta 100-letnico obstoja. Slovesnostim bo predsedoval kardinal Agagianian.

Ob tržaški sinodi

(Nadaljevanje s 1. strani)

Pa poročajo: Vse te reči bi lahko škof sam ali s svojimi bližnjimi sodrujniki uredil, saj je navezadnje na edini postavodajalec v škofiji in ni vezan na nikakršen parlament svojih duhovnikov. Čemu torej ves ta aparat? — Vse prav, toda več oči več vidi in je čisto prav, če hoče škof slišati mnenje svojih duhovnikov, posebno takih, ki po 30 in 40 let delujejo med ljudstvom ter poznajo versko-moralne potrebe naših ljudi. V ta namen se je to, kar je bila generalna komisija pripravila, provizorično natisnilo in dalo na vpogled vsem duhovnikom, ki so se potem v ponovnih sejah posvetovali in nato predlagali, kako se naj ta ali ona postava prikrroji, da bo bolj umestna in bolj učinkovita. Mnoge teh predlogov je generalna komisija tudi dejansko upoštevala. Tako se torej tudi v škofijski sinodi načelo cerkvene avtoritete družu z demokratičnim duhom.

Ker so zdaj vse škofijske postave dokončno urejene, ne preostaja, ko da se vse to skoro dvoletno sinodalno delo slovesno zaključijo. In zaključilo se bo v dneh 14., 15. in 16. septembra v stolni cerkvi sv. Justa po starem in precej komplciranem ceremonielu. V ponedeljek, dne 14. sept. ob 8. uri in pol pojde škof z duhovščino v sprevedu iz kapucinske cerkve k sv. Justu, kjer bo najprej slovesna pontifikalna maša v čast Sv. Duhu. Po končani maši bodo morali vsi, ki niso v sinodi zaposleni, cerkev zapustiti; cerkvena vrata se bodo zaprla in ostal bo notri samo škof z duhovščino. Sledile bodo razne molitve, škofov nagovor, slovesna veroizpoved in branje prvega dela škofijskih postav. To bo trajalo dopoldne. Popoldne se bo seja pričela ob treh in pol. V tej seji bo volitev eksaminatorjev, ki bodo prihodnja leta izpraševali konkurente za vakantne all nezasedene župnije, potem volitev cerkvenih sodnikov in še nekaterih drugih škofijskih uradnikov. Nato se bo nadaljevalo s čitanjem postav. V torek bo ob 9. uri najprej pontifikalna maša v čast Zalostne Matere božje, potem se bo, pri zaprtih vratih, nadaljevalo z branjem postav dopoldne. Popoldne ob treh in pol bodo zborovalci najprej podpisali vdanostno listino na sv. očeta, nato pa poslušali branje postav. V sredo bo ob 9. uri pontifikalna maša za pokojne ter se bo zborovanje vršilo predpoldne in popoldne po določenem redu. Ob 6. zvečer se bodo vrata stolnice odprla ter se bo s Te Deum in evharističnim blagoslovom sinoda zaključila.

Kakor rečeno, je to star ceremoniel, s katerim postave nič ne pridobijo na svoji moči. Obvezne bodo postale, ko jih bo škof z dekretom objavil.

Dr. Jakob Ukmar

Desetletnica Marijine slave

NA OPČINAH

V NEDELJO 13. SEPTEMBRA POPOLDNE

Slovenski katoličani od Miljskih hribov do Devina se pripravljamo na velik skupni praznik v čast božje Matere Marije. Po vseh cerkvah je že bila oznanjena ali bo to nedeljo slovesna procesija, ki jo že deseto prirejamo Materi božji, fatimski Kraljici na Opčinah.

Vabimo ponovno vse cerkvene organizacije, vabimo z eno besedo vse dobro misleče vernike iz Trsta, iz vseh vasi od Steverjana in Stivana do Prebenega in počez. pridite in zgrnimo se v veliko množico zvestih kristjanov okrog Marijinega oltarja! Vsa mladina, vsa dekleta in žene, imejte cvetne šopke v rokah kakor druga leta. Navadite se tako kakor v Fatimi, kjer nosijo v procesijah verniki dosti cvetja v spomin znanega dogodka z rožami pri zadnji prikazni 13. oktobra 1917. Dalje vzemimo v veliko procesijo veliko in lepih cerkvenih zastav. Skoro vsaka cerkev si je poskrbela v zadnjih letih nove zastave. Vsaj po eno naj prinese vsaka župnija. Zaradi reda ni mogoče, da bi farani stopali v procesiji za svojo lastno zastavo. Končno ni važno, da stopamo prav za svojo zastavo, važno je, da smo vsi v lepo urejeni procesiji, v kateri je po uvidenosti rediteljev razvrščenih mnogo in lepih zastav.

Sporod vse slovesnosti je že splošno znan, saj ga držimo že deset let: ob štirih popoldne sv. maša, sledi slovesna procesija, govor, zahvalna pesem, blagoslov in nato prenos Marijinega kipa nazaj v cerkev, kjer bo letos še druga sv. maša in med mašo darovanje za velike stroške skupnega praznika. Naša procesija na Opčinah ni verska prireditev samo ene župnije ali ene dekanije, to je skupni praznik vseh vernih Slovencev na Tržaškem, ki ga bo tudi letos vodil naš tržaški gospod škof. Za skupni praznik znajmo dati vsak po svoji moči in dobri volji svoj dar. Tu omenimo tudi, da bosta pri prazniku sodelovali dve godbi.

Ponovno opozarjamo, mislite pravočasno na prevoz, tudi iz mesta. Mnogi rojaki po vaseh imajo svoja vozila, ki naj se jih le poslužijo tudi za božjo čast.

Vse bralce in prijatelje našega lista vabimo, pridite na Opčine! Ker pa mnogi zlasti iz daljnih dežel ne morete priti k nam, zato bodite drugo septembrsko nedeljo duhovno z nami združeni. Marijanska proslava na Opčine se vrši ob vsakem vremenu in se v nobenem slučaju ne prenese.

SPOMINI NA EINSIEDELN

V razdalji več tednov od lepega romanja v Einsiedeln ugaša počasi marsikateri spomin, vendar eden ostane v meni tako živ, da me bo prav ta še kdaj zvalil pred einsiedelski Marijin oltar.

Nekako ob treh popoldne so mogočno doneli zvonovi in vabili romarje k večernicam. Vse je šlo v cerkev in tudi jaz tako bolj iz radovednosti. V naši romarski knjžici je bilo samo priporočilo za to pobožnost. Kako sem zadovoljen, da sem ga sprejel. Patri dominikanci so prepevali latinske vesperje. Ko so pod oboki odmevali zadnji zvoki slavospeva Magnificat in so duhovniki v obrednih oblačilih zapuščali prezbiterij, tedaj se je začela z drugega konca velikega prostora okrog prezbiterija izredna procesija duhovnikov. Kam gredo, zakaj? Čemu ljudje vstajajo in se zbirajo po vsej dolžini stranske cerkvene ladje? Koga pričakujejo? Saj tukaj ni škofa in domači opat je odsoten. Ni trajalo dolgo in prišla je dolga vrsta patrov benediktincev. Po dva in dva so stopali, tiho, zbrano, z rokami sklenjenimi v velikih rokavih. Na sebi so imeli posebne plašče, ki jih rabijo dominikanci samo pri skupni molitvi. Te patre smo torej čakali in šli vsi za njimi do milostne Marijine kapelice ob koncu bazilike.

Patri so vstopili v Marijino kapelico v štirih vrstah, poklekli in zapeli čudovito einsiedelsko melodijo: Salve Regina. Pozdravljena Kraljica. Ta starodavna melodija je v vsej cerkveni glasbi nekaj posebnega, izrednega. Na videz je podobna gregorijanskemu petju in vendar je večglasna. Melodija je resnično tako molitvena, tako iz človeškega toplega srca prihajajoča, da te nevede spravi na kolena. Komaj takrat sem razumel, zakaj dominikanci tako skrbno varujejo to pesem in je nočejo za nobeno ceno dati v svet, niti ne pustijo, da bi jo kdo registriral za radijski prenos. Ta pesem je resnično najbolj doživeta in se edino pravilno poje le v Einsiedeln-u, kjer je pred stoletji nastala. V baziliki nas je bilo takrat verjetno veliko čez tisoč duš in vendar je bila prava grobna tišina. Vse je poslušalo, doživljalo pesem, molitev varuhov einsiedelske Marijine hiše božje. Kakor so mi rekli, se ta prizor ponavlja

Sv. oče je razsvetlil kip M. B. v Tortoni

V soboto 28. avgusta je sv. oče iz Rima potom električnega gumba razsvetlil kip Matere božje, ki so ga postavili na kupolo cerkve »Madonna della Guardia« v Tortoni. To cerkev je dal sezidati Don Orione v mestnem predelu S. Bernardino. Kip je delo klesarja Cassina in je ves prevlečen z zlatimi ploščicami. Don Orione se je leta 1931 zaobljubil, da bo Materi božji postavil kip in je sam prehodil vseh 300 župnij tamkajšnje škofije in pobiral po hišah kotlovino, tako da so ga preimenovali v »duhovnika rdečih loncev«. Bronasti kip M.B. tehta 120 kvintalov.

vsak dan skozi vse leto po končanih vesperah.

Ko so patri končali, so vstali in v tihi zbranosti odšli in samostan. Romarji smo zopet stali ob straneh cerkvene ladje in tiho sprejemali blagoslov, ki se je razlival na vse nas po tako čudoviti molitveni melodiji.

Med mnogimi spomini, ki že bledijo, je ta ostal zame najlepši.

Romar iz Trsta

Pozdrav iz Einsiedeln-a slovenskim romarjem: Vodstvo našega skupnega romanja je dobilo pozdrave iz Einsiedeln-a za vse udeležence. Tamkajšnji Potovalni urad iskreno pozdravlja vse slovenske romarje. Izraža izredno lep vtis in zadovoljnost v imenu vseh hotelov, kjer smo prenočevali. Vabi tržaške in goriške Slovence, da bi se gotovo vrnili vsaj tam leta 1962 ali 1963 zopet v Einsiedeln.

R A Z N O

V ZDA bodo polagali veliko važnost na materin jezik državljanov

V prestolnici ZDA Washingtonu so javili, da bo pri ljudskem štetju, ki se bo vršilo prihodnje leto, v za to pripravljene formularje vstavljeno tudi vprašanje o materinem jeziku in ne samo o državi, iz katere se je kdo naselil v Združene države. Novo vprašanje naj bi pomagalo natančneje ugotoviti, kateri narodi živijo v tej deželi in v kolikem številu. Podatki po državah ne dajo namreč o tem nikoli prave slike. Iz tega odloka izgleda tudi, da oblasti vedno bolj spoznavajo pomen znanja jezikov, saj so ZDA dandanes v veliko večji meri kot kdaj koli prej vezane na ljudi, ki znajo poleg angleščine še kak drug jezik.

Ladje na atomski pogon

AI - Leta 1975 bo plulo po morjih že okrog 300 ladij na atomski pogon. To atomsko ladjeveje bi moglo sprostiti letno 908.400 »curies« enot radioaktivnosti in bi predstavljalo tako hudo nevarnost za prebivalstvo obalnih področij in za morskó živalstvo, če bi ne sprejeli nobenih zaščitnih ukrepov.

Narodna akademija znanosti je pripravila na prošnjo komisije za atomsko silo poročilo, ki vsebuje predloge za take zaščitne ukrepe. Če bodo uveljavljeni, bo ostala radioaktivnost vode znatno pod skrajno dopustno mero.

Podelitev Plečnikovih nagrad

Društvo slovenskih likovnih umetnikov v Ljubljani je podelilo trem absolventom šole za umetno obrt nagrade iz sklada, ki nosi ime po pokojnem mojstru arhitektu Plečniku. Podeljevanje teh nagrad naj bi gojence šole vzpodbujalo h umetniškemu oblikovanju praktičnih predmetov.

Iz življenja Cerkve

10.000 Američanov na evharističnem kongresu

Poročajo, da se je že prijavilo nad 10 tisoč katoličanov iz Severne Amerike za prihodnji evharistični kongres v Münchnu na Bavarskem. To bo 37. mednarodni evharistični kongres; prvi je bil leta 1881 v mestu Lille v Franciji, zadnji pa v Rio de Janeiro v Braziliji leta 1955.

Katoliške šole v Kolumbiji

680 katoliških zavodov se je vključilo v Narodno zvezo katoliških vzgojnih zavodov v Kolumbiji v Južni Ameriki. Katoličani imajo tam številne šole najrazličnejših oblik: župnijske, kmetijske, strokovne in dve katoliški univerzi. Škofje so sklenili ustanoviti posebno narodno tajništvo za katoliško vzgojo, da bi bolje organizirali vse vzgojno delo.

Katoliška šola v Tokiu

Katoliška univerza Sofia v Tokiu na Japonskem je začela novo šolsko leto. Vpisanih je nad 4500 akademikov, ki so večinoma slušatelji ekonomskih fakultet. Na novo se je vpisalo 1000 akademikov. Vsak šest akademik je katoličan.

Ozdravljena redovnica

Ob odhodu kipa Fatimske Matere božje je v Bergamu ozdravela sestra Rosidia Brugali, ki je bila neozdravljivo bolna. Njena sosestra ji je prinesla robec, s katerim se je prej dotaknila Marijinega kipa. Ob dotiku s tem robcem se je začutila bolje in je vstala. Minilo je že več tednov in sestra je zdrava, dela, je, spi in se v vsem udeležuje redovnega življenja. Posebna komisija preiskuje primer njenega izrednega ozdravljenja.

Klic brez odziva

Pred kratkim so izdali statistiko, ki dokazuje, da duhovniški poklici vedno bolj padajo. Pred sto leti je bilo po najvidnejših državah sveta približno polovico to-

liko prebivalstva kakor danes in vendar je bilo duhovniških poklicev mnogo več. Duhovnik Virginio Rotondi, ki se zelo zanima za ta težki problem, ki zaskrblja duhovniške kroge, je izjavil, da se po njegovem mnenju niso zmanjšali božji klici, le odzivov je vedno manj. »Kako naj se mlad človek odzove Kristusu, če pa ni duhovno zgrajen in plemenit v svojem srcu? Okolje, v katerem živijo danes mladi ljudje, je največkrat okuženo po slabih zgledih in kako naj mlad človek v takem zvdružju najde pot k Bogu? To je v glavnem vzrok padanja duhovniških poklicev.«

Kardinal priporoča študij komunizma

Bostonski kardinal Cushing je v nekem televizijskem nastopu izrazil svojo zaskrbljenost, češ da današnja mladina premalo pozna bistvo komunizma, njegove namene in njegove metode in da ima premalo prilike, da bi komunistem sistematično študirala. Zaradi tega je svetoval, naj vse ameriške srednje šole in visoke šole organizirajo posebne tečaje za proučevanje komunizma. Do sedaj so večinoma le katoliški zavodi nudili dijakom priložnost, da temeljito spoznajo, kaj je komunizem, kaj hoče doseči in kakšna sredstva uporablja.

Časopisi v Sovjetski zvezi

V Sovjetski zvezi izhaja sedaj 7.688 časopisov, ki imajo skupno naklado 97 milijonov izvodov in so tiskani v 67 jezikih. Poleg tega pa obstaja v SZ še 3.777 kolhozniških časopisov, namenjenih za kmetijske delavce, in 799 drugih časopisov, ki dosežejo naklado 29 milijonov iztisov. »Posebnost naših časopisov pa je,« pripominja komunistično uradno glasilo Pravda, »da po vsebini in usmeritvi predstavljajo enoten strankarski tisk.«

Po Am. dom.

Pojte z menoj!

Razmišljanje ob italijansko-slovenskem televizijskem prenosu iz Kopra

Torek, 25. september 1959. ostane v zgo-
lovinini naših krajev velik in pomemben
datum. Dva naroda, ki sta v zadnji vojski
travvela v nasprotnih vrstah in ju de-
lansko še marsikdaj loči in kvarno raz-
deljuje napačni nacionalizem posameznika
aparati in obe državi Italija in Jugoslavija
sta doživeli večer bratskega zblizanja, ka-
kor si verjetno največji optimisti niso
niti predstavljali.

Na velikem trgu v Kopru sem videl
oni večer, kako so preprosti in izobran-
je spremljali veliki nauk nepozabnega
večera. Ko je tako domače razpoloženi
tržaški pevec Teddy Reno povabil na-
zročje: »Pojte z menoj!«, tedaj se je za-
skrilo marsikatero oko. Višek večera je
bil ob zaključku, ko so mnogi okrog na-
stopajočih pevcev skoro pozabili, da nas
sledajo milijoni in so pri delitvi cvetja
celo trenutno zmedli odličnega slovenske-
ga napovedovalca Vuga Sašo. Radi pri-
znamo, da bi bil uspeh večji, če bi bila
tehnična stran prenosa bolj premišljena,
kratka boljša. Presenečala je tudi izred-
na skromnost nastopajočih pevk v obleki.
Navadno so podobni prenosi drugih med-
narodnih festivalov razkazovanje mode in
črte, v Kopru pa je zmogala pamet: tu
je šlo za zblizanje med narodom in ta
epi cilj so prireditelji v celoti dosegli.
Tudi same pesmi so bile kar posrečeno
zbrane in niso bile po italijanski navadi
se intonirane na jokavo in zmešano lju-
ben. Vsem navzočim je izredno ugajal
ključni nastop s kitarami; naši Bosanci
Srbi, kakor pravijo časopisi, so z nav-
šenjem spremljali zlasti ta del lepega
večera. Res smo za konec pričakovali
naj eno slovensko pesem, a smo prav
kako hvaženo slišali od italijanske na-
povedovalke: Na svidenje in od sloven-
skega fanta: Buona notte!

Neka 80-letna žena v Trstu, ki je bila
večer prvič pred televizijo, je rekla ta-

ko: Da, da, to je treba! Pesem nas mora
spraviti in poboljšati, ne pa sovraštvo in
vojske!

Na poti domov in še danes kar naprej
razmišljam, kako smo mogli ob jadranski
obali takšen mednarodni večer sploh do-
živeti. Slišal sem dobrega študenta, ki se
je oni večer bal za znanega bivšega tr-
žaškega župana, ki je še nedolgo tega
javno govoril, da mu je slovenski jezik
kakor oni MAO-MAO tam v Keniji. Jaz
pa sem se spomnil na tržaški Piccolo,
ki v teh dneh kar naprej prinaša spored
velikih fatimskih slovesnosti v Trstu in
piše na dolgo in široko, kje vse bomo
lahko počastili fatimsko Kraljico, a za
slovenske vernike nima nobenega ozna-
nila, kakor da Slovencev ne bi bilo v ško-
fiji. — Spomnil sem se v teh dneh tudi
na ono malo deklico v Slovenski Benečiji,
ki se je naučila lepo pozdravno pesem za
škofov prihod, a pesmi ni smela do konca
povedati. — Spomnil sem se na neke go-
spode v jadranskem mestecu, ki niso
smeli nekaj časa slovensko spovedovati.
— Spomnil sem se na Svete Višarje, kjer
je med sto romarji 92 Slovencev, pet Nem-
cev in trije Italijani, a imajo edino zad-

nji tam svojega stalnega duhovnika, Nem-
ci in Slovenci pa le slučajnega. — Spom-
nil sem se na slovensko služkinjo v Trstu,
ki je dobila v Trstu sledeče nepodpisano
pismo, ki ga prepisemo kar v italijan-
ščini: »Signorina Slovena! La preghiamo
di tenere la radio più bassa, perchè non
abbiamo voglia di sentire i canti slavi
e seguiti«. (Prevod: Slovenska gospodič-
na! Prosimo vas, naj vaš radio igra bolj
tihu, ker nočemo poslušati slovenskih
pesmi in drugega). To nepodpisano pi-
semce je staro komaj en mesec. — Spom-
nil sem se tudi in se vedno živo spom-
injam sramotnega dejstva, da tržaške
oblasti ne dopustijo dvojezičnega zborova-
nja sredi Trsta. — Spomnil sem se na
nekega prefekta, ki v »letu begunca« jem-
lje kruhek osim (!) slovenskim begun-
cem v svoji deželi...

Kakšno dolgo vrsto žalostnih spominov
bi še lahko naštevali! Toda takšno pisanje
preveč greni bedno življenje slovenske
manjšine v Italiji.

Pozdravljamo prizadevanje obojnih ci-
vilnih oblasti za zblizanje med Italijani
in Slovenci. Iskreno želimo, da se ta
zdravi duh prave bratske ljubezni pravo-
časno prenese v praktično v življenje na
vsakem področju! Posebno še na verskem
in cerkvenem!

Vesela bi bila naša manjšina, ako bi
lahko prisostvovala podobni televizijski
oddaji »slovenske pesmi« iz Gorice ali
Trsta.

Pesnik Pavel Golia umrl

Na Veliki Šmaren je v Ljubljani umrl
slovenski pesnik in dramatik Pavel Golia.
Za svoje literarne zasluge je leta 1953
postal redni član Slov. akademije znano-
sti in umetnosti. Pokopali so ga na Ljub-
ljanskih Žalah dne 18. avgusta. Ob grobu
so se poslovili od njega številni literarni
prijatelji.

S pok. Pavlom Golio je legel v grob nov
predstavnik onih naših literatov, ki so kot
neposredni nasledniki slovenske moderne
delovali na literarnem polju med obema

vojnama. Golia, ki je bil po rodu Do-
lenjec, saj se je rodil v Trebnjem leta
1887, je bil v prvi vojni aktiven avstrijski
častnik, ki je z vso svojo četo pre-
begnil k Rusom. Po vojni pa se je po-
svetil izključno literarnemu delu. po ma-
lem je pesnikoval in se zlasti udeležoval
v dramatik. Bil je ravnatelj ljubljans-
ke Opere, intendant Narodnega gledališ-
ča v Osijeku, ravnatelj Drame v Beo-
gradu in nazadnje upravnik ljubljanske
Drame.

Imel je torej v življenju veliko opraviti
z gledališčem. Zato nič čudnega, če je
poleg pesništva posegel tudi v dramatiko.
Tu bo njegovo ime ostalo vedno poveza-
no z nastankom in razvojem našega o-
troškega gledališča. Napisal je namreč ne-
kaj naših prvih dobrin mladinskih iger.
Znane so; Petrkove poslednje sanje, Tri-
glavska bajka, Jurček, Princeška in pa-
stirček ter Sneguljčica. Njegove otroške
igre so pred drugo svetovno vojno igrali
v Ljubljani vsako leto. Tudi po deželi so
radi segali po njih. Zlasti Petrkove po-
slednje sanje so postale skoro narodna
last, tako so se priljubile. Tu na Go-
riškem poznamo njegovega Jurčka, ki so
ga uspešno igrali dijaki slov. srednjih šol
predlansko leto.

V mladinskih igrah kaže Golia živo fan-
tazijo za pravljicni svet in se zna poslu-
ževati tudi drugih efektov, da otroke za-
bava in poučuje. Rad se naslanja na na-
rodne pravljice in bajke. Kot pesnik je
izdal tri samostojne zbirke, po zadnji
vojni pa so v Mariboru izšle njegove Iz-
brane pesmi. Goliev verz je tekoč, duho-
vit, pesniške podobe originalne. Vendar
bolj kot pesnik bo živel med našim na-
rodom zaradi svojih mladinskih iger.

(r+r)

FILM

Režiser in njegova naloga

V današnji dobi, ko prevladuje zama-
nje za zunanost stvari, je težko, da se
gledalec zaveda velike naloge in odgovor-
nosti filmskega režiserja. Ko gledamo re-
klame filmov in poslušamo tiste, ki jim
je kino le kratkoročna zabava, se zdi, kot
da je režiser le majhne vrednosti. Na
splošno prevladuje prepričanje (popolno-
ma zgrešeno seveda), da je film odvisen
le od donečih imen zvezd in zvezdnikov.
V resnici pa je prav režiser tisti, ki vodi
film; je tisti, od katerega zavisí skoro v
celoti uspeh ali neuspeh. Lahko rečemo,
da je on duša filma, kajti njegova je dol-
žnost, da spravi v harmonijo raznovrstne
elemente v filmu: scenarij, glasbeno
spremljavo, scenografijo, fotografijo, monta-
žo itd. Prav tu nastane, da dá morda
enemu večji poudarek kot drugemu, za-
radi česar se pokaže potem pomanjkljivost
v filmu. Za to delo pa je potrebna neka
dozorela osebnost. Preden se režiser loti
zunanega dela, mora imeti v misli že vse
naprej določeno, mora »videti«, kako se
bo dejanje razvijalo. Režiser ni samo do-
ber poznavalec tehničnih sredstev, s ka-
terimi lahko razpolaga, ni torej samo teh-
nik, ki zna pravilno uporabiti vsa ta sred-
stva, mora biti predvsem zares inteligen-
ten človek. Mora biti tako inteligenten,
da razume mnoge stvari, da jih čuti, da
jih nosi v sebi, preden se te uresničijo na
filmskem platnu. V tem oziru je režiser
človek, ki dobro pozna življenjske pro-
bleme. Mora biti torej dober psiholog. Nje-
gov film bodo potem gledali milijoni po
svetu, zato mora imeti čut o vrednosti
življenja, živeti mora s svojimi junaki, v
celoti razumeti njihove probleme. Vsak
film nosi pečat režiserja in iz njega lahko
spoznamo njegovo osebnost. Dobro bi bilo,
da bi bil režiser tudi umetnik. A takih je
žal malo. Večinoma so režiserji ljudje, ki
zelo dobro poznajo svoj poklic, zato us-
tvarjajo lahko tehnično popolne filme, ki
pa so daleč od umetnin.

Film ni samo prikazovanje prizorov, ki
si v večji ali manjši zvezi sledijo na plat-
nu. Dober film naj ima moralni pečat in
tega mu more dati samo režiser. On je
njegov ustvarjatelj. Iz njegovega dela mo-
remo spoznati življenjski nazor, ki ga vo-
di. Režiser, kot vsi ostali ljudje, ima svoje
človeške odgovornosti: spoštuje naj
zahteve gledalca, ne da bi bila prisiljena
posredovati cenzura, kar se v zadnjih ča-
sah vedno bolj pogosteje dogaja.

Režiser si najprej zamisli dejanje, nato
ga v svoji notranjosti doživlja in končno
ga posreduje gledalcu s sredstvom, kate-
rega si je izbral. Sposobnost je torej naj-
prej v notranjosti človeka, nato se pokaže
še v praksi. Čim večja je režiserjeva
osebnost, tem bolje bo bojeval svoj boj.
Njegova sposobnost se ne kaže samo v
tem, da pravilno uporablja tehnična sred-
stva, temveč predvsem v tem, da daje svo-
jim junakom dušo, da probleme, ki jih
oni doživljajo, tudi sam dobro razume,
da ni od njih oddaljen. On mora biti
združen z njimi po tisti nevnični niti, s
katero jih vodi. Ne sme biti le hladen o-
pazovalec svojega dela. Mnogi režiserji so
imeli na razpolago malo sredstev in so
kljub temu ostali kot svetel zgled, ker je
v njih bil življenjski ideal združen z idea-

lom umetnosti. Zato so ustvarili nepozab-
na dela, ki so kljub svojim tehničnim ne-
popolnostim bila prave umetnine.

Dober režiser tudi mnogo vpliva na igro
filmskih igralcev. Mnogokrat se je zgo-
dilo, da so se povprečni igralci dvignili
do odličnega igranja prav zato, ker jih je
vodil izkušen režiser. Zato ni res, da je
uspeh filma odvisen od igralcev, ki na-
stopajo; odvisen je predvsem od režiser-
ja. Njegova je zasluga, če je film dober.
S tem pa seveda ni rečeno, da imajo i-
gralci le stransko vlogo. Tudi igra je v
filmu velike važnosti. Toda ta je dobra,
kadar jo vodi sposoben in izkušen režiser.

Film o dominikanskem redu

V Münchenu pripravljajo film, ki slika
življenje in delovanje dominikanskega re-
da. Film snemajo v dveh nemških domi-
nikanskih samostanih.

Radio Trst A

od 6. do 12. septembra 1959

Nedelja, 6. sept.: 10.00 Prenos maše iz
stolnice sv. Justa. — 12.00 Vera in naš
čas. — 15.40 Slovenske zborovske skladbe.
— 18.00 Koncert slovenskih solistov. —
21.00 »Pesniki črne Afrike«, Franc Jeza. —
22.10 Ukmar: Kvartet št. 1.

Ponedeljek, 7. sept.: 14.30 Teden v svetu.
— 18.40 Slovenski vokalni oktet. — 10.00
Tone Penko: »Ujedanka«. — 20.30 L. Roc-
ca: »Monte Ivora«, opera v treh dej. - Or-
kester in zbor Italijanske Radiotelevizije
iz Milana.

Torek, 8. sept.: 18.00 Z začarane police:
Zora Kafol: »Slepa sestra in dvanajst
bratcev«. — 18.10 Simfonični koncert or-
kestra beneškega gledališča »La Fenice«. —
19.00 Utrinki iz znanosti in tehnike. —
21.00 »Marco Polo pri velikem kanu«, Mir-
ko Javornik. — 22.00 »XX. mednarodni
filmski festival v Benetkah«, Miran Pav-
lin. — 22.15 Jugoslovanski skladatelji -
Marjan Lipovšek, ureja Pavle Merku.

Sreda, 9. sept.: 18.00 Dvorac: Koncert
za violino in orkester v a-molu. — 19.00
Zdravstvena oddaja. — 21.00 »MERCAD-
DET«, igra v treh dej., ki jo je napisal
Honoré de Balzac. Igrajo člani RO. —
22.30 Schubert: Fantasia v c-duru, op. 15.

Četrtek, 10. sept.: 12.55 Orkester C. Pac-
chiori. — 18.00 Koncert. — 18.40 Vokalni
kvintet »Zarja«. — 19.00 Boris Mihalič:
»Rusko-japonska vojna na morju«. — 21.00
Anton Mlinar: »September 1939 - Druga
svetovna vojna se širi po Evropi«. — 21.20
Simfonični koncert orkestra Tržaške fil-
harmonije; v odmoru, približno ob 21.40:
»Pregled sodobne južnoameriške književ-
nosti«, poroča Ruda Jurček.

Petek, 11. sept.: 19.00 Iz planinskega
dnevnikar Rafka Dolharja: »Triglav«. —
21.00 Umetnost in prireditve v Trstu, u-
reja Franc Jeza. — 22.00 »Borba Nizozem-
cev z morjem«, napisal Boris Mihalič. —
22.15 Koncert baritonista Andreja Struklja.

Sobota, 12. sept.: 16.00 Novelist tedna:
Ivan Kozarac in njegova novela »Gospo-
dična od zelenega drevesa«, ureja Martin
Jevnikar. — 18.00 Oddaja za najmlajše:
»Psiček Pikec«, zgodba, ki jo je napisal
Zdravko Ocvirk. Igrajo člani RO. — 19.00
Ko študent na rajžo gre - 10. oddaja. —
20.40 Slovenski zbori. — 21.00 »Mesto po-
noči - II. del - Predstava se nadaljuje«,
radijska zgodba. — 22.00 Skladbe F. Liszta.

**OKTOGON — osmero-
kotnik altötínske sv. Ka-
pele, kjer je oltar z mi-
lostnim kipom M. B. To
je najstarejši del kapele,
najbrž prvotni baptisterij,
kjer so krščevali stare Ba-
varce po njih spreobrnje-
nju (6. ali 7. stol. p. Kr.).
Ob spodnjem delu zidu
se razločno vidi pokriti
hodnik, ki obdaja sv. Ka-
pelo z vseh strani in ki
je znotraj ves prekrit z
zahvalami. Široki trg o-
krog sv. Kapele je deloma
zasajen z drevesi, kar da-
je svetišču prijeten pog-
led, saj se zdi kakor
skrito med drevjem. Tudi
tu se kaže ljubezen Ba-
varcev do gozdov in cvet-
ja.**

Vsi verni Slovenci v nedeljo 13. sept. v Marijino procesijo na Opčine!

Vladimir Humar:

Od Altöttinga do Arsa

NEMSKES AVTOMOBILSKE CESTE

Pri Salzburgu ti tabla kaže: Autobahn.
Prvič smo tu pri Salzburgu srečali to na-
pol magično besedo, ki napihuje ponos
nakega Nemca. Pravijo, da se sedaj v
nemških šolah o Hitlerju uče le to, da
je dal njihove Autobahn-e. Kaj so to?
Kako so bile to naj sodobnejše avtomob-
ilske ceste na evropskem kontinentu in
danes nosi Nemčija prvenstvo glede
avtomobilskih cest. Hitler je namreč ra-
čunal, da je bodočino sodobne armade
motoriziranih oddelkih. Taka armada
potrebuje primernih cest, da se more
prijetno premikati z zadostno hitrostjo.
Zad tega je prvi v Evropi začel graditi
avtomobilske ceste, ki vežejo največja
nemška mesta. Začenjajo se pri Salzbur-
gu, ter so razpredene po vsem ozemlju
nemškega Rajha. To so ceste, ka-
karsaka je razdeljena v dva dela: po
en strani vozijo navzgor, po drugi na-
vzdol. Vsak del ima dve cestni trasi, ena

služi za vožnjo, druga za prehitvanje.
Na ta način je nemogoče, da bi dva av-
tomobila trčila, temveč kvečjemu tisti, ki
prehitava, more od zadaj zadeti v onega,
ki vozi pred njim. Hitrost na takih ces-
tah je neomejena, varnost pa zajamčena,
če je le vozilo trdno in cestišče suho. Do-
voz in odvoz na take ceste je samo v bli-
žini velikih mest, sicer pa na desetine km
ne srečaš najmanjše ovire. Cestišče je tu
di vedno lepo in dobro oskrbovano, pre-
vlečeno z asfaltom ali pa s kockami, kjer
cesta visi. Posebnost teh cest so številna
mesta za počitek. Ob strani ceste ti že
prej napove tabla, da je mesto za počitek.
Navadno je postavljeno ob kakem gozdi-
ču ali ob lepi razgledni točki, da se odpo-
čije ne samo vozilo, nega tudi vozači v
prijetni senci gozda ali ob lepem razgle-
du. Povsem pa manjkajo ob teh cestah
bari ali kaj podobnega. Zato, če hoče kdo
na avtomobilski cesti kaj prigrizniti ali
piti, mora prinesiti s sabo. V naravi nem-
ških avtomobilistov je menda to, da no-
sijo na potovanju vse s sabo. Zato jih na
vsakem takim počivališču srečaš, kako
južinajo.

V Franciji nismo takih cest nikjer sre-
čali, v Italiji pa slične avtomobilske ceste

šele gradijo. Predvsem je taka znamenita
»Autostrada del sole« in pa nekatere kraje-
še. Vendar v Italiji bolj štedijo s prostori
za odpočitek, ki zdaleka niso tako prijetni
kot so ob nemških avtocestah. Zato pa
srečaš v Italiji ob teh cestah bare, kjer
si lahko privežeš dušo in zmoeš suho
grlo.

BAVARSKA

Zapadno od Salzburga teče meja med
Nemčijo in Avstrijo ob reki Solzach. Ta
del južne Nemčije se imenuje tudi Ba-
varska. Glavno mesto je München ali Mo-
nakovo. Bavarska je planota, ki jo sekajo
razne reke, ki pritekajo z Alp in se na
severu Bavarske vse zlivajo v Donavo.
Prva je Solzach, sledi Inn, Isar (teče sko-
zi München), Lech (teče skozi Augsburg).
Zato Bavarcem ne manjka vode. Njihova
polja so lepo obdelana, posejana večinoma
z žitom ali pa pokrita z obširnimi
pašniki in gozdovi. Kmetijske hiše so ka-
kor košati kmečki domovi zelo snažne
in na oknih vidiš povsod cvetje kot v na-
ših hribih. Bavarska napravi zato prijete-
n vtis na potopnika. Kmetstvo prebival-
stvo živi v zadostnem blagostanju, o čem-
er priča velika motorizacija vsega kme-
tjstva. Ko smo se vozili preko Bavarske

in Porenja so ravno spravljali žito. Veli-
kanska žitna polja so bila ali požeta ali
pa so jih želi. Vendar ženjcev je bilo na
njih malo, ker so vse delo opravljali
stroji. Sploh v teh deželah in tudi na
Francoskem ne vidiš na njivi vprežene ži-
vine, vse delo opravljajo s stroji. Živina
se pase ali pa živi doma v hlevih. Dokaz,
da za umno kmetijstvo niso potrebne za-
druge ali kolhozi, temveč da kjer socia-
lizma ni, so kmetje še najbolj napredni
in dobro stoječi.

Ob takem razmišljanju in razgledova-
nju smo v večernem hladu dospeli v Altöt-
ting. Sonce je že zašlo. Mrak je bil pa
nenavadno dolg. Ura je bila že 9 in še ved-
no je bilo dovolj svetlo v mestu in na tru-
gu pred altötinskim svetiščem.

ALTOETING —

NAJVEČJA NEMSKA BOZJA POT

Prav pošteno smo se oddahnilo, ko smo
se po celodnevni vožnji končno le usta-
vili na trgu v Altöttingu, da tu prenočimo
in se spočijemo. Potovanje nudi človeku
veliko lepega in zanimivega, utrne se mu
prenekateri misel ob srečanju z novimi
kraji in ljudmi, toda zvečer je po tolikih
vtisih njegov duh le utrujen in si pred-

vsem želi počitka. Človek je na vse strani
omejeno bitje, tudi užitek se naveliča,
pa naj po njih še toliko hrepeni in naj
jih še tako ljubi. Vendar utrujenost in
naveličanost ni od duha, temveč od telesa.
To se utruji, duh sam pa se ne utruji
nikoli. Zato lahko razumemo, zakaj se
angeli in duše zveličanih, ki so le duhovi,
ne utrudijo, ne naveličajo, nikoli ne nasi-
tijo gledanja in uživanja Boga. Prosti so
vseh vuh telesa, vse njegove težje. Ustvar-
jeni duh s svojim umom spoznava in s
svojo voljo ljubi neustvarjenega Duha. To
delo ni zanj delo, temveč počitek, kakor
pravi sv. Avguštin: »Nemirno je naše sr-
ce, dokler se ne spočije v Tebi.«

Mi ljudje se tako redkokdaj zamislimo,
kaj je to delo in življenje čistega duha
brez telesa. Filozofi, poetje, umetniki so
to kdaj za trenutek doznali. Najbolj pa so
to izkusili svetniki-mistiki. Ti so v svojih
zamaknjenih za daljši ali krajši čas res
nekako izgubili telesnost in se oprostili
njenih spon, deloval je le njihov duh. Za-
to niso čutili ne časa ne truda ne drugih
posledic telesnosti. Tudi krščanska misti-
ka nas zato lahko veliko nauči, če je
resna in znanstveno utemeljena.
(Se nadaljuje)

SLOVENSKO KATOLISKO PROSVETNO DRUŠTVO »J. ABRAM« IZ PEVME

uprizori

v DOBERDOBU

na dvorišču št. 8 v nedeljo 6. septembra 1959 ob 19.30
zanimivo igro v treh dejanjih

P R I K A P E L I C I

V slučaju slabega vremena se igra prenese na torek 8. septembra 1959 ob 21h

Prezisek most pri Rdeči hiši

S povečanjem obsejnega prometa, zlasti še s težkimi tovorniki, je za te slednje postal prehod skozi podvoz pri Rdeči hiši skoro nepristopen. Visoko naloženi tovorniki ne morejo zaradi tega več skozi ta prehod in morajo ubrati daljšo pot čez Sežano. Nujno potrebno bi bilo, da bi cesto pod mostom znižali, da bi tako pridobili na višini. V zvezi s tem in z raznimi drugimi predlogi za izboljšanje goriške trgovine je zveza goriških trgovcev poslala trgovinski zbornici obširno pismo.

Predvideno posredovanje predsednika Segnija v ladjedelniški krizi

Na proslavi za pokojnim De Gasperijem v Borca di Cadore se je goriški poslanec Martina srečal z ministrskim predsednikom Segnjem in ministrom za državne zadeve Ferrari Aggradijem ter ju seznanil z razvojem krize v Združenih jadranskih ladjedelnicah. Predsednik Segni mu je zagotovil svoje osebno posredovanje in naznanil, da se hoče v septembru sestati s predstavniki gospodarskih ustanov naše pokrajine, da skupno proučijo položaj.

Nedeljski avtobusi na Lokve

V nedeljo 30. avgusta je avtobusno podjetje Ribi organiziralo dve vožnji na Lokve, in sicer ob 8^h in ob 14.30 z odhodom z Lokve ob 12^h in 18.30. Prav tako bodo vozili avtobusi v nedeljo 6. septembra. Odhod iz Gorice izpred avtobusne postaje.

Povišek poštnih in telegrafskih tarif

Novo poštno tarife, ki bodo v najkrajšem času stopile v veljavo, predvidevajo nekatere spremembe, ki so v glavnem sledeče: dopisnice bodo stale sedaj 25 lir,

s plačanim odgovorom 50 lir, priporočena pisma poleg običajne tarife še 80 lir; cena pisma in dopisnic po zračni pošti ostane ista, le za razglednice in vizitke se bo zvišala za 5 lir za vsakih 30 gramov.

Navadni brzojavi do 16 besed bodo stali 250 lir, za vsako nadaljnjo besedo pa še 15 lir.

Seja pokrajinskega odbora

Pretekli teden se je pod predsedstvom dr. Polesija vršila izredna seja goriškega pokrajinskega odbora. Razpravljali so o nadaljnjih delih na tehnično-industrijski šoli. Zagotovljen je državni prispevek 100 milijonov lir, celotna zgradba pa bo stala 400 milijonov lir. Odobrili so nadalje razne druge postavke, n.p. prenovitev sedeža kvesture, obnovitev električne napeljave v gluhoemnici in odstranitev nekaterih poslopij na pokrajinskem kmetijskem posestvu. Gradnja pokrajinske sejne dvorane in razširitev pokrajinskih uradov so zaupali podjetju Nazario Romani iz Tržiča. Sejna dvorana bo stala 50 milijonov.

Standrež

Prejeli smo s prošnjo, da bi objavili sledeče obvestilo:

Sportno društvo »S.S. Juventus« obvešča vse člane, da se bo vršil izredni občni zbor v petek, 4. septembra ob 20.30 v kinodvorani v Standrežu. Dnevni red obsega:

1. pregled vodilnih mest,
2. imenovanje predsednika, ki bo vodil občni zbor ter zapisnikarja in dva pregledovalca,
3. poročila in poročilo o denarnem stanju,
4. imenovanje vodstva za leto 1959-60,
5. slučajnosti.

Vsem se priporoča prisotnost.

Vodstvo

Tržaška delegacija pri Segniju

AI — Številna delegacija predstavnikov političnega in gospodarskega življenja v Trstu bo sprejeta prve dni septembra pri predsedniku vlade Segniju. Z njim bo razpravljala o najvažnejših tržaških gospodarskih problemih. Na sestanku bodo navzoči tudi predsednik trgovinske zbornice, Caidassi, predsednik pokrajine Gregoret, predsednik Spl. skladišča Tanasco in predsednik ustanove za industrijsko pristanišče Forti. Delegacijo bo vodil župan dr. Franzil.

Glavni problemi, o katerih bodo razpravljali, se nanašajo na pomorske proge, okrepitve in boljše povezave kopenskih prometnih zvez s Trstom, delovanje državnih podjetij v pokrajini, modernizacijo že obstoječih industrijskih podjetij IRI, industrijsko prosto cono v Zavljah, energetske vire in izgradnjo pristanišča.

Gradnja stanovanj za begunce

AI — 3600 istrskih begunskih družin, ki žive zdaj v begunskih taboriščih v Trstu, bo dobilo stanovanja v hišah, ki jih bo zgradila ustanova »Opera Profughi«. Predsednik ministrskega sveta in notranji minister Segni je zagotovil, da bo vlada vzela zadevo v ponoven pretres, če ukrepi, ki jih zdaj uveljavljajo, ne bodo zadostovali.

Glede števila begunskih družin v taboriščih in Trstu pa se vsi podatki ne ujemajo. Po podatkih notranjega ministrstva je takih družin 3129, po podatkih tržaških oblasti pa jih je 3631 ter 1966 posameznikov, okrog 2500 beguncev pa živi izven taborišč.

Italijanske šole v Istri

Zdaj pred začetkom šole v Jugoslaviji vzbuja pozornost pomanjkanje italijanskih šol v nekaterih krajih na ozemlju, ki je

pripadlo z mirovno pogodbo Jugoslaviji. V svoji intervenciji je opozoril poslanec Bologna tudi na kočljivo vprašanje učiteljev za italijanske šole, ki jih primanjkuje tako v coni B kot v drugih delih Istre in na Reki.

Italijanskih šolarjev bo to šolsko leto v Kopru okrog 300, v Bujskem okraju 200, na Reki 800, južno od Mirne s Puljem vred tudi 800 ali nekaj več. Ti šolarji bodo obiskovali 35 šol, med katerimi je 5 gimnazij. Zakaj ni v Istri italijanskih učiteljev in profesorjev? Ker so pod vplivom iredentistične propagande vsi emigrirali v Italijo. — Sedaj se seveda ti nacionalistični krogi kesajo, a je prezpozno.

Sempolaj**Blagoslovitev nove kapelice lurske M.B.**

Preteklo nedeljo 30. avgusta smo obhajali v Sempolaju posebno slovesno praznik župnijskega zavetnika sv. Pelagija, ker smo ta dan izpolnili, ki jo je župnija storila Mariji ob 100-letnici njenega prikazovanja v Lurdu.

Dopoldne smo počastili sv. Pelagija, šempolajskega zavetnika in priprošnjika v nebesih. Na oltarju so bile izpostavljene v lepem in bogatem relikvijarju svetinje tega mučenca. Leta 1938, jih je bil naš č. g. župnik prinesel iz Novega grada (Cittanova) v Istri, kjer je ta sveti mladenič živel in goreče deloval v težkih časih za Cerkev, v časih sv. Lovrenca in drugih zglednih mladeničev. Tudi on je dal mlado življenje za Jezusa v 25. letu starosti kot diakon in mučenec dne 28. avgusta v drugi polovici III. stoletja za časa cesarja Decija. — Do leta 1938, ni bilo v naši župniji, ki obstoji že nad 300 let, prav nič znanega o sv. Pelagiju, še celo o izvoru imena Sempolaj se je veliko ugibalo.

Ob 10h je bila slovesna sv. maša z govorom o mučenstvu, ki je v slavo sv. Cerkvi, po sv. maši pa evarhijska procesija po vasi ob prisotnosti vse dekanjske duhovščine in številnih vernikov.

Popoldanska slovesnost pa je bila izredna in ganljiva: po večerni sv. maši je domači č. g. župnik in dekan Vincenc Stanta v dolgem govoru orisal zgodovino češčenja Marijinih podob in poudaril Marijino varstvo vsem, ki jo pobožno kličejo na pomoč. V pridigi je tudi razložil, da je ta slavnost v okviru in kot sklep prslav, ki so jih vse župnije imele v lanskem Marijinem letu. Pred letom, prav na današnji dan, se je namreč šempolajska župnija zaobljubila Mariji, da ji postavi v vasi kapelico. Za kip so zložili verniki. Kapelica je iz domačega čedno obdelanega kamna, stoji na trgu pred cerkvijo, načrt je zamisel č. g. župnika in je zelo okusno izvršena.

V cerkvi so vsi verniki in duhovniki pred Marijo obnovili posvetitev župnije, nato so ob lepo donečem petju domača belooblečena dekleta prenesla iz cerkve v novo kapelico, kjer so jo verniki obsuli s šopki belih nageljnov.

Marija naj čuva nad šempolajskim ljudstvom, da bi ostalo zvesto Njej in Jezusu.

Delavke za Švico

Tvrška E. in R. Rauber v Fischingu (T.G.) išče 4 izkušene šivilje na šivalni stroj za šivanje otroških oblek. Pogoji: starost od 21 do 30 let. Plača: 1,65 šv. fr. na uro (okrog 240 lir). Urnik: 47 ur na teden. Hrana in stanovanje: v breme delavki. — Sprejemajo se tudi vajeke. Prošnjo je treba nasloviti na Pokrajinski delavski urad.

Poleg tega išče švica še druge delavke: tkalke, šivilje za moško obleko in za perilo, delavke za tovarno lanu in konoplje itd.

je v Halozah 9.2.1872. Tu je bil doma tudi Šmigoc, ki je leta 1812 izdal za tisto dobo prav dobro slovensko slovnico »Theoretisch-praktische windische Sprachlehre« - Grätz - 1812.

O Raiču piše dr. K. Glaser v Letopisu Matice Slovenske za leto 1888:

Po dovršenih modroslovskih naukih se napoti v Gradec in vstopi v semenišče; hodili so naši mladi slovenski bogoslovci v oni dobi v nemški Gradec, pa se vendar niso odtujili slovenskemu narodu; še ožje so se pridružili drug drugemu in se vadili v maternem jeziku.

Kot kaplan je služboval v Ljutomeru. V bližnji vasi Framo je kaplanoval Oroslav Caf, mož obširnega jezikoslovja. Znan je bil preko naše domovine, saj so ga hoteli imeti v Pragi, da bi učil primerjalno jezikoslovje. Tega moža je imel Rajč za učitelja.

Leta 1853 je prišel Rajč v Maribor kot profesor slovensčine.

Meštrović obiskal kard. Stepinca

Sloviti jugoslovanski kipar, Ivan Meštrović, ki živi že sedemnajst let v ZDA, kjer poučuje na neki ameriški univerzi, je prispel na obisk v Jugoslavijo. Meštrović je znan protikomunist, in se ni nikdar odzval vabilom Titove vlade, da bi se za stalno vrnil v Jugoslavijo. Poro-

čajo, da je Meštrović mogel obiskati kardinala Stepinca v Krašiču, s katerim se je razgovarjal nad štiri ure. Jugoslovanski časopisi, ki so na dolgo poročali o Meštrovićem prihodu v domovino, so ta obisk pri velikem kardinalu popolnoma prezrili.

OBVESTILA**Solska obvestila**

Strokovni tečaj - Opčine. Ravnateljstvo drž. industrijske strokovne šole na Opčinah obvešča starše, da se vrši vpisovanje za šolsko leto 1959/60 vsak dan od 9. do 12. ure do vključno 25. septembra. — Isto ravnateljstvo obvešča, da se začnejo popravni izpiti v ponedeljek 7. septembra ob 8.30. — Razpored izpitov je objavljen na oglasni deski zavoda.

Nižja srednja šola - Trst. Ravnateljstvo slov. nižje srednje šole v Trstu pri Sv. Jakobu obvešča učence in učenke, da se bodo vsi popravni izpiti pričeli 7. septembra s pismeno nalogo iz slovensčine. — Obenem sporoča, da se je vpisovanje v vse razrede že pričelo. Vpišete se lahko dnevno od 9. do 12. ure. Učenci, ki imate popravne izpite, se vpišete takoj po opravljenem ustnem izpitu.

Učiteljske - Trst. Vpisovanje na slovenskem učiteljski v Trstu se je začelo. Trajalo bo do 25. septembra. — Podrobna navodila so na razpolago v tajništvu zavoda. Uradne ure: vsak dan od 9. do 12.

Nižja strokovna trgovska šola - Sv. Ivan, Trst. Državna nižja strokovna trgovska šola pri Sv. Ivanu javlja, da se začnejo popravni izpiti 7. septembra. Točen razpored je na oglasni deski zavoda. — Vpisi v vse tri razrede se vršijo vsak delavnik od 10. do 12. ure.

Višja realna gimnazija - Trst. Ravnateljstvo višje realne gimnazije s slov. učnim jezikom v Trstu obvešča, da se prične zrelotni izpiti v jesenskem roku šolskega leta 1958/59 dne 15. septembra s pismenim izpitom iz italijanščine.

Industrijski strokovni tečaj - Dolina. Ravnateljstvo slov. industrijskega strokovnega tečaja v Dolini obvešča vse učence, da se bodo začeli vsi popravni izpiti v ponedeljek 7. septembra ob 8.30 s pismeno nalogo iz slovensčine. Razpored izpitov je izobesen na šolski razglasni deski.

Dvoletni strokovno-industrijski tečaj - Nabrežina. Ravnateljstvo dvoletnega strokovno-industrijskega tečaja v Nabrežini z oddeljenimi razredi v Sv. Križu obvešča starše in učence, da se vrši vpisovanje za novo šolsko leto 1959/60 vsak torek, sredo in petek od 10. do 12. ure, in to do 25. septembra. — Vsa pojasnila o potrebnih listinah dobite na oglasni deski v I. nadstropju šolskega poslopja na trgu sv. Roka v Nabrežini. — Popravni izpiti se bodo pričeli v ponedeljek 7. t. m. ob 8.30.

Nižja srednja in strokovna šola - Gorica. Na nižji srednji šoli (gimnaziji) in na strokovni šoli v Gorici se jesenski izpiti pričnejo 7. septembra ob 8.30. Vrstni red teh izpitov je razviden z oglasne deske na teh šolah. — Vpisovanje se vrši vsak dan od 9. do 12. ure, zaključni se 25. sept.

PREDNOSTNE LESTVICE NA TRŽASKEM. Solski skrbnik v Trstu sporoča: prednostne lestvice za podelitev začasnih učiteljskih mest in suplenc na osnovnih šolah s slovenskim učnim jezikom za šolsko leto 1959-60 so na vpogled od 31. avgusta do vključno 10. septembra t.l. med 11. in 12. uro na Šolskem skrbništvu v

ul. Duca d'Aosta 4, na Šolskem nadzorništvu v ul. L. Frausin 12 in na pristojnih didaktičnih ravnateljstvih.

DUHOVNE VAJE V TRSTU se v tem tednu vrše za dekleta v dveh tečajih. — I. tečaj se zaključuje v nedeljo, 6. sept. do poldne. — II. tečaj se prične v nedeljo (6. sept.) ob 7^h zvečer in se zaključuje 10. sept., v četrtek zjutraj. Namenjen je dekletom vseh poklicev. Priglasiti se je še čisto do nedelje dopoldne. Udeležence prinesejo s seboj 2 rjuhi in prispevajo za vzdrževanje 2.000 lir. — Duh. vaje se vrše pri sestrah pri Sv. Ivanu.

OBVESTILO DUHOVNIKOM. Ker ni bilo mogoče dobiti prostora za duhovne vaje, letos napovedanih duhovnih vaj za duhovnike v Gorici ne bo. — Čč. gg., ki so se že priglasili, in tudi drugi, naj vzamejo to na znanje.

Vodstvo DZ, Gorica

URA ČEŠČENJA. Za prvi petek bo ob 8. uri zvečer običajna ura češčenja pri Sv. Antonu na trgu sv. Antona v Gorici. — Vabljeni vsi častilci Srca Jezusovega.

Težka nesreča pri Villi Vicentini — trije mrtvi

V nedeljo se je zgodila težka prometna nesreča na križišču pri Villi Vicentini v Furlaniji, kjer se sekata državna cesta Trst-Benetke ter pokrajinska Gorica-Gradec. Iz Trsta proti Benetkam je z vso hitrostjo z avtomobilom švicarske znamke, katerem je bilo 7 oseb, 4 otroci in 3 odrasli. Od Gorice proti Gradu je prišlo tako s precejšnjo brzino vozil neki avtomobil z Dunaja. V njem so sedele 4 osebe. Vse štiri avstrijski avtomobil ni opazil znamenj za »stop« in je — meni nič, tebi nič — zavozil preko državne ceste. Tu se je v polno zadel s švicarskim avtomobilom. Trčenje je bilo silovito. Zato so bile tri osebe iz avstrijskega avtomobila na mestu mrtve, vsi ostali pa teže ali laže ranjeni.

To križišče je že znano zaradi nesreč, ki so se zgodile, to pa predvsem zato, ker križišče ni pregledno. Vozač, ki prihaja iz Ville Vicentine, ima pogled na državno cesto šele, ko je že sredi nje. Zato je nujno, da se tam križišče razširi in cesta očisti zelenja, ki ovira razgled.

DAROVI

Za Marijanišče: Neimenovani (po posredniku) 100.000; neimenovani K. iz Trsta 25.000 (osebno); neimenovani 100.000 (osebno); N.N., Skedenj 2.000; Marijaniška družba iz ul. Risorta 10.000 lir.

Vsem plemenitim srcem za njihovo velikodušnost iskrena zahvala; Boga za to, mo prosili in skupni molitvi, naj jim obilo poplača! — Darovi, ki se zbirajo po cerkvah na kvaterne nedelje, bodo posebej objavljeni za posamezne župnije.

Vodstvo

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpeca: trgovski L. 20, osmrtnice L. 30, več 70% davek na registrskem uradu.

Odgovorni urednik: msgr. dr. Fr. Močnik
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Kronika za vroče dni

(Zbira in zapistuje Zas)

5

Ta veliki in slavni mož, ki je mnogo napravil za podvig slovenskega šolstva in slovenstva sploh, se je rodil 20. novembra 1813. O njem zaključni članek tako:

Leta 1883. je obhajal Miklošič svojega življenja sedemdesetletnico in štiridesetletnico svojega službovanja. Čestitali so mu ministri in veljaki, domači in tuji, in celo v Monakovem na Bavarskem izhajajoč nemški list (»Allgemeine Zeitung«) ga je proslavljala v dolgem članku in se je klanjala njegovemu plodovitemu, neumornemu delovanju. Članek se je pričel s to-le pohvalo: »Te dni je obhajal eden izmed najslavnejših učenjakov ne samo avstrijskih, ampak sploh vseh evropskih, zdrav na duši in telesu svoj sedemdeseti rojstveni dan. Čestitali

so mu domačini in tudi premnogi tujci k njegovemu književnemu delovanju, s katerim se delovanje nikogar drugega ne more primerjati, in le redko kedaj je bilo kateremu človeku prisojeno doseči toliko uspehov in slave, ko Miklošiču.«

Eno leto pozneje je stopil naš učenjak v stalni pokoj; a tudi sedaj ni počival, nego je objavljal spis za spisom, dokler mu ni bridka smrt peresa iztrgala iz roke. Zadel ga je mrtvoud, in izdihnil je dušo svojo, pripravljen po svetih zakramentih, v Stvarnikove roke, 7. sušca 1891. leta, ob 8. uri zjutraj; na slovenskem nebu se je utrnila tisto noč zvezda, ki je svetila tako žarno, ko še nikdar nobena poprej.

Naj omenim še nekoga, ki je mnogo napravil na polju slovenskega slovstva in napredek šolstva. Ta mož, ki je danes malo znan, je bil Božidar Raič. Rodil se

je v Halozah 9.2.1872. Tu je bil doma tudi Šmigoc, ki je leta 1812 izdal za tisto dobo prav dobro slovensko slovnico »Theoretisch-praktische windische Sprachlehre« - Grätz - 1812.

O Raiču piše dr. K. Glaser v Letopisu Matice Slovenske za leto 1888:

Po dovršenih modroslovskih naukih se napoti v Gradec in vstopi v semenišče; hodili so naši mladi slovenski bogoslovci v oni dobi v nemški Gradec, pa se vendar niso odtujili slovenskemu narodu; še ožje so se pridružili drug drugemu in se vadili v maternem jeziku.

Kot kaplan je služboval v Ljutomeru. V bližnji vasi Framo je kaplanoval Oroslav Caf, mož obširnega jezikoslovja. Znan je bil preko naše domovine, saj so ga hoteli imeti v Pragi, da bi učil primerjalno jezikoslovje. Tega moža je imel Rajč za učitelja.

Leta 1853 je prišel Rajč v Maribor kot profesor slovensčine.

Učile so takrat izborne sile na mariborski gimnaziji, ki se je za ono dobo mej prve v Avstriji štele; učiteljeval je Jurij Matjašič, zdaj stolni prošt v Mariboru, Davorin Trstenjak, nestor slovenskih pisateljev; Janez Majciger še zdaj v Mariboru v isti službi; Josip Šuman, gimnazijski vodja v Ljubljani; Zmagoslav Lipež, gimnazijski vodja v Rakovcu; tem slovenskim odlikašem moramo prištevati še Biehla, zdaj umirovljenega ravnatelja na Dunaju in Josipa Stegerja, ki je nedavno ravnatelj v Solnogradu umrl, oba odlična helenista, ki sta se tudi staroslovenski učila; sploh je živahno duševno gibanje vezalo te veljake.

Te ugodne razmere so nehale, ko je bilo treba potezati se za pravice slovenskega jezika. Naučno ministerstvo poslalo je namreč po namestništvu v Gradci 21. pro-

sinca 1860. l. učno osnovo za nemški jezik na gimnazijah z učeniščkega jezika gimnazijskemu vodstvu v Mariboru, da bi se na črtale podlage, na kojih bi se naj pouk nemškega in slovenskega jezika na mariborski gimnaziji vrtil.

Raič objavil je članek pod naslovom: Slovenščina in srednjeučilišče v Mariboru, v katerem zahteva, »da se morajo tudi nekateri predmeti v slovenskem jeziku poučevati, ker tu gre za omikovanje in poučevanje, a ne za to, da bi se na tržišču za pšenico pogajalo ali v gostilnici bokal vina prodaval. Pouk v slovenskem jeziku in nemškem jeziku na nižji gimnaziji se naj takim učnikom izročijo, ki znajo popolnem in temeljito slovnico slovensko, in nikar drugim, ki jo morebiti samo nekoliko razumejo, ali pa kako drugo slovansko narečje govore.« (Se nadaljuje)